

Huisregels kinderdagverblijf Jottum B.V.

Versie april 2021

Inhoudsopgave

Definities	4
1. Inleiding	5
2. Wennen	5
2.1 Wenperiode	5
2.2 Hechting	6
3 Brengen en halen	7
3.1 Brengen	7
3.2 Halen	8
4 Inrichting	9
4.1 Bouwhoek	9
4.2 Poppenhoek en keukentje	9
4.3 Atelier	9
4.4 Zebra	9
4.5 Hippo	10
4.6 Flamingo	10
4.7 Tuin	10
4.8 Spelmateriaal	10
4.9 Meegebracht speelgoed	11
4.10 Spelactiviteiten	11
5 Dagindeling	12
6 Drinken en eten	14
6.1 Baby's	14
6.2 Bijvoeding	15
6.3 Dreumesen en peuters	16
6.4 Aan tafel	16
6.5 Slapen	17
7 Hygiëne	19
8 Feest	20
9 Een ziek kind	21
9.1 Welbevinden van het zieke kind	21
9.2 Gezondheid van de andere kinderen	22
10 Beleid bij ziekte	23
10.1 Afspraken met ouders over het beleid bij ziekte	23
10.2 Het beleid bij ziekte van het kind	23
10.3 Koorts	23
10.4 Chronische ziekten en aandoeningen	24
10.5 Medicijngebruik	24
10.6 Vaccinaties/inentingen	25

---

11 Zindelijkheid	26
12 Ontwikkeling	28
12.1 Sociaal-/emotionele ontwikkeling	28
12.2 Lichamelijke ontwikkeling	31
12.3 Creatieve ontwikkeling	33
13 Administratie	34
13.1 Openingstijden	34
13.2 Kennismaking	34
13.3 Plaatsingsprocedure	34
13.4 Conceptovereenkomst	34
13.5 Plaatsingsovereenkomst	35
13.6 Voorwaarden	35
13.7 LRKP	35
13.8 De prijs(-wijzigingen)	36
13.9 Extra dag(en)	36
13.10 Jaaropgave	37
13.11 Wijzigen van een overeenkomst	37
13.12 Annuleren of opzeggen van opvang	37
13.13 Vakanties/feestdagen	38
13.14 Ouderportaal	38
13.15 Einde van de opvang	38
13.16 Mail	39
13.17 Oudercommissie	39
13.18 Adviesrecht ouders	39
13.19 Klachtenprocedure	39
14. Tot slot	41
Bijlage 1 Besmettelijke ziekten	42

Definities

In deze huisregels wordt verstaan onder:

- Begindatum:** De overeengekomen datum waarop de kinderopvang aanvangt.
- BKR:** Beroepskracht-kindratio is het wettelijk minimaal aantal beroepskrachten die verplicht zijn in de kinderopvang.
- Contract-verantwoordelijke:** De persoon die ouderlijk gezag heeft van het kind op wie de kinderopvang betrekking heeft.
- Dagopvang:** Kinderopvang verzorgd door een kindercentrum voor kinderen tot de leeftijd waarop zij het basisonderwijs volgen.
- Einddatum:** De overeengekomen datum waarop de kinderopvang eindigt.
- Partijen:** Kinderdagverblijf Jottum B.V. en de contractverantwoordelijke (ouder).
- PM-ers:** Pedagogisch medewerkers
- Ondertekend:** Het is niet nodig dat beide ouders (de personen met ouderlijk gezag) de overeenkomst ondertekenen, maar het kan wel. Wij gaan ervan uit dat de ene ouder handelt met instemming van de andere.
- Ouder:** De bloed- of aanverwant in opgaande lijn of pleegouder van het kind op wie de kinderopvang betrekking heeft.
- Oudercommissie:** Advies- en overlegorgaan ingesteld door de ondernemer, bestaande uit een vertegenwoordiging van ouders wiens kinderen in het kindercentrum worden opgevangen.
- Overeenkomst:** De overeenkomst van de kinderopvang tussen de ouder en de ondernemer.
- Schriftelijk:** Onder schriftelijk wordt ook 'elektronisch' verstaan, tenzij de wet zich daartegen verzet.

1. Inleiding

Voor je liggen de huisregels van Kinderdagverblijf Jottum B.V. Hierin staat beschreven wat we doen als kinderdagverblijf (KDV) op de werkvloer, hoe we het doen en waarom we het zo doen.

2. Wennen

De wenoctend is altijd ná 9.00 uur 's ochtends of in de middag vanaf 13.00 uur, zodat er tijd is om alles door te nemen. Tijdens dit moment bespreken we de extra gegevens met de ouders over de opvang van hun kind. Gezamenlijk wordt bekeken en besproken wat mogelijk is. Daarna nemen de ouders voor minimaal één uur afscheid van hun kind.

Hoe de wenoctend/-middag verloopt, hangt mede af van de leeftijd van het kind. De ouders moeten vooral het vertrouwen krijgen dat er goed en zorgvuldig met hun kind wordt omgegaan. Het is meestal moeilijker voor ouders dan voor het kind.

2.1 Wenperiode

Na de wenoctend/-middag komt het kind voor de eerste keer en hebben we vanaf nu elke keer een overdracht met de ouder(s). Door dagelijks een overdracht te doen, leren wij de ouders en het kind kennen en zal er een goede band ontstaan. En hierdoor kunnen we sneller op dingen inspelen. Ouders moeten te allen tijde bereikbaar zijn voor eventuele vragen van de PM-er(s). Hoe het wennen verloopt, is afhankelijk van ouder(s) en kind. Het wennen begint vanaf de eerste dag tot zolang het duurt.

Het doel van het wennen is:

- het vertrouwd raken van het kind met de nieuwe omgeving en het opbouwen van een vertrouwensrelatie tussen kind en PM-er(s);
- het vertrouwd raken van de ouders met de nieuwe situatie en dat hun kind in goede handen is;
- het goed op elkaar afstemmen van voedingsschema's, slaapgewoontes en pedagogische aanpak thuis en in het KDV.

Elk kind heeft een mandje. In dit mandje ligt eventueel een knuffel of een doek. Ouders zorgen er voor dat reservekleding aanwezig is. Kijk af en toe of de kledingmaat nog klopt. Soms, na een activiteit binnen of buiten, hebben we behoefte aan droge kleding voor de kinderen. Het gebeurt weleens dat we Jottum-kleding moeten gebruiken. Deze geleende kleding willen we graag, zo snel mogelijk, schoon terug.

Elk seizoen heeft een kind een andere jas. Soms is het voor de PM-er puzzelen welke jas bij welk kind hoort, een naam in de jas schrijven helpt hen enorm. Stop bijvoorbeeld de sjaal, muts of handschoenen in de mouw, dan zijn we veel sneller klaar om lekker buiten te spelen!

Er is beschreven wat het kind meeneemt in bed aan eigen spulletjes en wat de slaapgewoonten zijn. Voor een kind is de slaapomgeving het meest vertrouwd. Daarom vragen we ouders om een knuffel of kroelboekje en ook eventueel de speen van het kind mee te brengen. Zodra het kind in een bedje gaat slapen, zal het moeten wennen aan de andere kinderen op de slaapkamer. We maken een bewuste keuze voor het vaste slaapplekje voor het kind passend bij de slaapgewoontes en volgens de veiligheidsnormen. Soms kan door wat schuiven met slaaptijden of volgorde van naar bed brengen, de wenperiode vergemakkelijkt worden voor een nieuw kind. We houden

zoveel mogelijk de tijden van thuis aan. Voor een kind dat maar niet kan wennen aan de geluiden van de andere kinderen in de slaapkamer creëren we een andere slaappleats.

We geven de eerste weken voorkeur aan een langzame opbouw van korte naar meer langere opvang dagen. Vooral in het begin is het voor het kind belangrijk dat de dag prettig eindigt. Dat betekent dat er aan het begin van de opvang, het kind eerder wordt opgehaald.

2.2 Hechting

Een baby wordt in de beginperiode zoveel mogelijk door dezelfde PM-er verzorgd. Er moet eerst een veilig basisvertrouwen zijn, daarbij is een vaste beroepskracht voor het kind belangrijk.

Voor een veilige hechting is, zeker in het begin, een voorspelbare situatie met vaste gezichten belangrijk. Baby's krijgen vaak veel aandacht van peuters in de groep. Vooral als een baby gevoed wordt of moet huilen, staan ze er graag bij om te kijken of bieden hun hulp aan.

We letten goed op, of de baby deze aandacht aankan. Peuters moeten leren zorgvuldig en gedoseerd een baby te benaderen. Het is de taak van de PM-er om dat wat te reguleren. Voor meer rust voor de kleintjes gebruiken we de Flamingo.

3 Brengen en halen

3.1 Brengen

Van 7.45 tot 8.45 uur is er ruim de tijd voor een overdracht met koffie of thee. Het kind kan ondertussen in de aanwezigheid van jullie iets kiezen waarmee het gaat spelen; een boekje lezen, samen puzzelen. Hoe uitgebreider en rustiger dit verloopt, hoe prettiger de dag bij ons zal zijn. Vertel de PM-ers waar het kind mee bezig is en wat het heeft meegemaakt. Als we weten wat jullie kind heeft meegemaakt, positief of negatief, kunnen we het aandacht, begrip en zorg geven die het nodig heeft om een fijne dag te hebben.

Voor alle kinderen worden de bijzonderheden bijgehouden in de app van BitCare (het programma waarmee wij werken), ouders krijgen van ons een uitnodiging tot de app en kunnen zodoende de dag een beetje in de gaten houden. Voor baby's tot zeven maanden oud is er ook nog een schriftelijke overdracht, dit doen wij door middel van een schriftje. Ouders kunnen hierin schrijven hoe de avond, nacht en ochtend is verlopen, wij schrijven hoe de dag bij Jottum is geweest.

Het brengen 's morgens is een overgangssituatie die nogal verschillend kan verlopen afhankelijk van de leeftijd, gebeurtenissen en tijd van het jaar. Tot ca. negen maanden is het voor baby's over het algemeen niet moeilijk, maar soms wel voor de ouders. Als zij nog graag even in de loop van de dag willen bellen, begrijpen we dat. Wij nemen altijd contact op, als we iets merken aan de baby, dat ons verontrust.

Zo rond de negen/tien maanden kan een kind een verlatingsangst ontwikkelen. Voor hem/haar is het nog niet mogelijk te begrijpen dat mama of papa 's middags terugkomt. Dit is voor kinderen soms een lastige periode. Duidelijkheid werkt het beste: afscheid nemen en dan ook weggaan, ondanks (huilend) protest van het kind. We geven aandacht en benoemen zijn/haar emoties. In bijna alle gevallen ben je de deur nog niet uit of de "angst" is verdwenen en het spelen begonnen.

Ná 8.45 uur is er alleen tijd om te zwaaien, we beginnen 9.00 uur met het dagprogramma. Ná 9.00 uur binnenkomen betekent; in de gang opgevangen worden en daar afscheid nemen. Ook als er gebeld is dat je na 9.00 uur komt. Wij zijn ons ervan bewust dat het afscheid nemen in de gang voor het kind misschien niet altijd even prettig is, maar de groep gaat ten allen tijde voor het individu, dus kom op tijd. De kinderen die 's ochtends al vroeg zijn gebracht hebben er last van dat wij niet kunnen beginnen omdat er nog kinderen gebracht worden. Het kan voorkomen, dat door omstandigheden een kind niet komt. Dit moet aan ons doorgegeven worden. Als wij om 9.30 uur nog niks gehoord hebben nemen wij contact op met de ouder(s).

3.2 Halen

Vanaf 16.30 tot 18.00 uur is er ruim de tijd voor een overdracht. Soms moet een kind er aan wennen, dat de autoriteit bij het ophalen weer bij de ouder(s) ligt. Deze overgang kan lastig zijn; het kind wil geen einde maken aan de opvangdag! Even samen rustig in een boekje kijken of een puzzeltje maken en aankondigen dat jullie daarna samen naar huis gaan, kan een oplossing zijn.

Over het algemeen volgen we de volgende gedragslijn: ouders doen hun kind de jas en de schoenen aan en verzamelen de spulletjes. Ze zijn vanaf het moment dat ze binnenstappen gewoon weer verantwoordelijk. Dat is voor de kinderen het duidelijkst. Ouders en PM-ers houden daarbij rekening met elkaar zodat het één en ander zo soepel mogelijk verloopt voor iedereen, ook in verband met de nog niet opgehaalde kinderen.

Voor de baby's die nog een schriftje hebben, noteren wij hoe het is gegaan gedurende de dag (eten/drinken/slapen) en geven wij dit aan de ouders mee. Om 18.00 uur is er géén tijd meer voor een uitgebreide overdracht. Om 18.15 uur sluiten wij de deur en gaat de laatste PM-er naar huis. Wanneer iemand anders het kind komt halen, horen we dat graag van te voren. Als dit niet bekend is, nemen wij contact op met de ouder(s).

4 Inrichting

Jottum heeft een grote, sfeervolle speelruimte met een mooie lichtinstallatie. We werken zoveel mogelijk met kleine groepjes in speelhoeken. Door het werken met speelhoeken waarborgen we een stuk privacy van het kind en geven we het de veiligheid van het ongestoord kunnen spelen. We stimuleren hiermee de ontwikkeling van het concentratievermogen; er zijn geen storende prikkels bij het spel. We kunnen de ruimte inrichten naar behoefte van de groep (kind-volgend). Daarmee wordt gewerkt aan ons doel de kinderen te stimuleren in o.a. hun creativiteit.

4.1 Bouwhoek

Het stimuleren van de kleine motoriek, creativiteit en ruimtelijk denken en sociale ontwikkeling. Er is gelegenheid om alleen of samen te spelen. De verschillende bouwmaterialen, bijvoorbeeld Duplo, zijn bereikbaar neergezet voor de kinderen. Regelmatig kan materiaal worden gewisseld met Noppen of houten blokken. Zo is er van tijd tot tijd iets nieuws te beleven in de bouwhoek. Een verkeerskleed, autootjes en poppetjes zijn een goede aanvulling in de bouwhoek.

4.2 Poppenhoek en keukentje

Het stimuleren van de sociale ontwikkeling en het imitatiespel; gebeurtenissen worden hier verwerkt en nagespeeld. De poppenhoek en het keukentje zijn plekken voor het 'doen alsof' spelen. In een handomdraai maken we er een winkeltje, ziekenhuis, of een restaurant van.

4.3 Atelier

Bij de Zebra hoort ook het atelier, voor de creatieve ontwikkeling. Er kan in alle rust geknutseld worden. Er zijn schorten ter bescherming van de kleding. De werkstukken worden opgehangen, gaan mee naar huis of worden in de observatiemap van het kind opgeruimd. In het atelier is ook een poppenspel en keukentje voor de oudste kinderen. Ze kunnen zich verkleden of spelen met kinetisch zand. Dit speelgoed sluit beter aan bij hun leeftijd en op die manier kunnen ze even alleen zijn.

4.4 Zebra

Een leefruimte voor 1-4 jaar: veel ruimte, want dat is belangrijk voor de bewegingsdrang die vrij geuit moet kunnen worden. Er kan gereden worden met fietsjes, trein, tram of grote auto's. Er kan worden geschommeld of geklommen op een klimtoestel. Hier kan alles wat met de grove motoriek en beweging te maken heeft. Vanwege het opendeurenbeleid kan het zijn dat de kleine kinderen ook een kijkje komen nemen.

4.5 Hippo

Een leefruimte voor 0-2 jaar. Dit is een rustige overzichtelijke ruimte waar baby's/dreumesen kunnen rondkruipen en spelen met op hen afgestemd speelmateriaal. Hier liggen ook klimkussens voor uitdaging en stimuleren tot bewegen. Deze ruimte kan ook gebruikt worden als rust- of speelplek voor de oudere kinderen. De grote nieuwe vensterbank nodigt uit om naar buiten te kijken of om pappa's en mamma's uit te zwaaien. In de patio staan buitenbedjes voor de baby's. Vanwege het opendeurenbeleid kan het voorkomen dat er in deze ruimte ook oudere kinderen even komen buurten.

4.6 Flamingo

Een leefruimte voor 0-1 jaar. De babyruimte is een veilige plek, waar je baby kan kruipen en spelen. Dit is een rustige overzichtelijke ruimte waar voornamelijk baby's worden opgevangen. De baby's worden in deze ruimte ook neergelegd te slapen.

4.7 Tuin

Beweging in de buitenlucht. Deze ruimte is gedeeltelijk overdekt en er ligt een kunstgrasmat op een valdempende onderlaag. Er is een zandbak met een zand-/watertoestel waar we zandtaartje kunnen bakken. Omdat de zandbak ook overdekt is, kunnen we er het hele jaar gebruik van maken! Het speelhuisje en wand-speeltoestel nodigen kinderen uit tot klimmen, springen, rennen, klauteren, verstoppertje en imitatiespel. Aan de hand van de seizoenen, passen we de ruimte aan. Bijvoorbeeld bij mooi weer spelen we met water.

4.8 Spelmateriaal

Het spelateriaal is afgestemd op de lichamelijke, verstandelijke, creatieve en sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen en wordt geselecteerd op kwaliteit en veiligheidsnormen. Speelgoed dat voor meerdere doeleinden geschikt is, heeft onze voorkeur. Bij de aanschaf of vervanging van speelgoed wordt gekeken naar welk type spel/speelgoed er ondervertegenwoordigd is.

We leren kinderen ook met zorg om te gaan met de verschillende soorten spelateriaal, al naar gelang de aard van het materiaal. Samen met de kinderen spelateriaal opruimen op een vaste plek en compleet maken van puzzeltjes e.d. hoort ook bij zorg voor het materiaal. De PM-ers bieden hiermee structuur en leren de kinderen respect te hebben voor onze gezamenlijke bezittingen.

Kinderen mogen kiezen waar ze mee willen spelen. Daarom staat het meeste materiaal in open kasten zodat kinderen het speelgoed zelf kunnen pakken en opruimen. Spelmateriaal kan ook uit de natuur komen. Met blaadjes, kastanjes, stokjes of steentjes

kunnen kinderen heerlijk spelen, net als met kosteloos materiaal dat voor knutsel-doeleinden is verzameld. Ook worden materialen verwelkomd die in eerste instantie niet voor speel-doeleinden gemaakt zijn, maar wel een grote speelwaarde kunnen hebben. Een voorwaarde is wel dat het materiaal voldoet aan de vastgestelde veiligheidseisen.

Kinderen zijn vaak heel vindingrijk en dat willen we zeker belonen. Van stoeltjes maken ze een trein of met kleden een hutje onder de tafel. Helpen is ook spelen. Wanneer de tafel wordt gedekt/afgeruimd, of was wordt opgevouwen, mag een kind meehelpen.

4.9 Meegebracht speelgoed

Wanneer kinderen speelgoed van huis meenemen, mogen ze daar natuurlijk mee spelen. Aan de ouders wordt gevraagd geen speelgoed mee te geven waarvan kleine onderdelen zoek kunnen raken of speelgoed dat heel kwetsbaar is. Hierbij moeten ouders zich realiseren dat meegebracht speelgoed ook aantrekkelijk is voor andere kinderen. De kinderen in de groep zijn gewend dat al het speelgoed voor iedereen is en iedereen aan de beurt komt om een poosje met bepaald speelgoed te spelen. Als het kind ermee is uitgespeeld en het is niet de bedoeling dat andere kinderen er mee spelen, bergen we het op in zijn/haar mandje. Wij stellen ons niet verantwoordelijk voor schade of zoekraken van meegebracht speelgoed. Voor persoonlijke knuffels en spenen geldt natuurlijk dat ze niet voor gemeenschappelijk gebruik bestemd zijn, dat leren we de kinderen.

4.10 Spelactiviteiten

De belangstelling en behoeftes van de kinderen bepalen het verloop van de dag. De PM-ers kijken en luisteren naar de kinderen en sluiten hierbij aan. Liedjes zingen, knutselen, tekenen/kleuren, wandelen, een tent maken, dansen etc. behoren tot het vaste repertoire.

Sommige activiteiten vragen voorbereiding, andere ontstaan gewoon spontaan. We houden wel in de gaten of het activiteitsaanbod gevarieerd is en dat de verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod komen. We streven er naar activiteiten aan te bieden op allerlei ontwikkelgebieden. We proberen ook van gewone huishoudelijke dingen een spel te maken zodat kinderen spelenderwijs leren, bijvoorbeeld af- en opruimen. Kinderen zijn vrij om wel of niet mee te doen, toe te kijken of afstand te nemen van een activiteit. We vragen niet van de kinderen om zich aan te passen, om de PM-ers voldoening te geven, omdat zij een activiteit hebben bedacht of voorbereid. Het is zoals het is. We stimuleren door er zelf plezier aan te hebben en op die manier uitnodigend te zijn.

We werken in thema's en wij willen jullie als ouder hierbij betrekken. Wij informeren iedereen via de mail, waarin we vertellen welke onderdelen van het thema worden behandeld. Op deze manier kunnen we samen het thema tot een succes maken. Er kan dagelijks gespeeld worden in de tuin, daarnaast gaan we naar de markt, het Noorderplantsoen, de speeltuin of de bibliotheek.

5 Dagindeling

In de digitale agenda staan alle kinderen vermeld die er die dag aanwezig zijn. Hierin wordt genoteerd wanneer en hoe lang een kind heeft geslapen of is gevoed. Alle bijzonderheden ten aanzien van het kind worden ook genoteerd. Zo hebben we een goed beeld van wat er die dag is gebeurd. Kinderen worden gebracht en gehaald binnen de vastgestelde tijden. De PM-ers stellen hun organisatie daar op af. Zo kan er onverdeeld aandacht gegeven worden aan de bezigheden van het moment en biedt het houvast voor iedereen.

De dagindeling is als volgt:

07:45 - 08:45 uur: Kinderen worden gebracht en ontvangen;

08:30 - 09:00 uur: Verdelen van de groepen;

16:30 - 18:15 uur: Kinderen worden gehaald;

17:30 - 17:45 uur: Eventueel worden de groepen weer samengevoegd.

Tijdmarkering geeft jonge kinderen veiligheid en structuur. Herhaling van ritmes en rituelen geeft een gevoel van herkenning. Een opvang dag wordt overzichtelijk.

Flamingo en Hippo	Zaal
Baby's gaan naar bed (ritme van thuis)	Gezamenlijk drinken, fruit eten en liedjes zingen;
Gezamenlijk drinken, fruit eten en liedjes zingen	Luiers verschonen, peuters gaan naar de wc
Luiers verschonen van de baby's en dreumesen	Kleine groepjes spelen in de verschillende hoeken of buiten;
Opruimen voor de lunch	Opruimen voor de lunch
Baby's spelen en krijgen de fles	Gezamenlijke lunch, grote kids smeren zelf hun boterham
Gezamenlijke lunch aan tafel	Verschonen en wc bezoek
Baby's gaan naar bed (ritme van thuis)	Aantal kinderen gaan slapen
Dreumesen gaan naar bed	Voor peuters extra aandacht, vrij spelen, activiteit of naar buiten
Baby's spelen en krijgen de fles	Kinderen komen uit bed en luiers verschonen
Dreumesen gaan uit bed en luiers verschonen	Gezamenlijk opruimen
Gezamenlijk drinken en een tussendoortje eten	Gezamenlijk drinken en een tussendoortje eten
Vrij spelen, activiteit of naar buiten	Vrij spelen, activiteit of naar buiten

---

6 Drinken en eten

Wij vinden drinken en eten erg belangrijk en dit is ook de reden dat wij hier veel aandacht aan besteden en we de kinderen veel keuze willen aanbieden. We proberen altijd te zorgen voor een goede sfeer aan tafel en hiermee het eten leuk te maken voor de kinderen. We beginnen altijd eerst met drinken, vocht is belangrijker dan de bijvoeding vooral in de zomermaanden. Het is erg belangrijk dat wanneer je kind bepaalde voeding niet mag hebben je dit aan de PM-ers doorgeeft.

9.30 uur

We drinken een kopje thee, water en water met schijfjes citrusvrucht/munt en eten fruit. Dit fruit halen we samen met de kinderen op de markt. Soms draaien we dit om met de middag (15.30 uur).

11.30 uur

We drinken een glas melk/karnemelk/thee of water en eten boterhammen (bruin of meergranen). De kinderen hebben keuze uit: 2 soorten roomkaas, 2 soorten groentespread, 100% pindakaas, 100% dadelstroop of iets zelfgemaakts, zoals hummus, fruit, eiersalade oid.

We leren de kinderen om zelf hun brood te smeren. Ze krijgen een bord en een mes waarmee ze, onder toezicht, zelf boter en beleg op hun brood smeren. Wanneer het nodig is, helpen we de kinderen een stukje op weg. Soms worden er tussen de middag speciale dingen gemaakt, zoals bananenpannekoekjes, gebakken ei, tosti's oid. Ook hebben we tijdens het eten een bak met komkommer, paprika, olijven en feta op tafel staan.

15.30 uur

We drinken een kopje thee, water of water met schijfjes citrusvrucht/munt en eten een cracker, rijstwafel of beschuit. Soms draaien we dit om met de ochtend (9.30 uur). Tussendoor zijn de kinderen vrij om extra water te drinken.

6.1 Baby's

De zorg voor het kind gebeurt met warmte en aandacht. Het ritme dat thuis is aangewend, wordt in goed overleg met de ouders voortgezet. Er wordt een schema gemaakt met tijden van slapen en voeding. Hoewel daar enigszins van af kan worden geweken als het kind dit aangeeft of omdat het moeilijk te combineren is met het dagritme van de groep. Deze wensen staan genoteerd op de 'extra gegevens' en deze nemen wij door met de ouders als het kind voor het eerst komt. Alle wijzigingen in de voeding daarna, willen wij ook graag weten, zodat wij daar rekening mee kunnen houden.

Tijdens het voeden van een baby hebben we lichamelijk contact, oogcontact en zoveel mogelijk onverdeelde aandacht. De omgeving is zo rustig mogelijk. De PM-er zal vlug genoeg de prettige houdingen en de handelingen rondom boertjes/krampjes van het kind

kennen. Zij deelt haar ervaringen met de collega's. Er is een kind lijst waarop de laatste afspraken staan vermeld.

Er bestaat de mogelijkheid om borstvoeding te komen geven aan je baby. Belangrijk hierbij is dat je binnen 15 minuten aanwezig kunt zijn om te voeden, zodat je baby niet te lang hoeft te wachten om te kunnen drinken. Als je niet langs komt om te voeden, kan je afgekolfde melk mee brengen in de ochtend of zorgen voor een voorraad in de vriezer, zodat er altijd melk aanwezig is wanneer je baby honger heeft. Afgekolfde melk wordt gekoeld bewaard en au bain marie verwarmd. Wanneer je borstvoeding geeft, moet je erom denken wat je eet. Er wordt aangeraden om geen koolsoorten, prei, ui en gekruid eten te eten. Een baby kan daar krampjes van krijgen.

Wanneer je baby geen borstvoeding krijgt, maar kunstvoeding (zuigelingenvoeding), hoeft dit niet meegenomen te worden. We maken flessenvoeding van warm water uit de kraan. Er is kunstvoeding 1 (tot zes maanden) en 2 (tot één jaar) aanwezig. Dieetkunstvoeding zoals o.a. Friso, Nutramigen of Pepti dienen door ouders meegebracht te worden.

Wij vinden eten en drinken erg belangrijk en dit is ook de reden dat wij hier veel aandacht aan besteden en we de kinderen veel keuze willen aanbieden. We proberen altijd te zorgen voor een goede sfeer aan tafel en hiermee het eten leuk te maken voor de kinderen. We beginnen altijd eerst met drinken, vocht is belangrijker dan de bijvoeding vooral in de zomermaanden. Voordat wij beginnen met bijvoeden van vast voedsel, vragen wij de ouders thuis al te starten.

Tussen 9.00 en 16.30 uur hebben de PM-ers de mogelijkheid om de kinderen de fles, fruit- of groente hap te geven. Voor en na deze tijd zijn wij bezig met overdrachten met ouders, waardoor het niet mogelijk is om één kind de volledige aandacht te geven onder het eten die het nodig heeft.

6.2 Bijvoeding

Bijvoeding is tot de leeftijd van zes maanden niet nodig. Vanaf de leeftijd van vier maanden mag er bijvoeding gegeven worden.

- één papvoeding: van zuigelingenvoeding met rijstebloem
- één fruithap
- één groentehap

Zodra er thuis een ander voedingsschema wordt gehanteerd, willen wij dit graag weten. Wij noteren dit en kunnen op deze manier daar rekening mee houden.

Vanaf vier maanden

Wij kunnen, in overleg met de ouders, één keer per dag een fruithap geven. Dit bestaat uit vers gepureerd fruit van de markt, zoals appel, peer en banaan. We geven dan ook een flesje thee of water. Wanneer je kind een bepaald soort fruit niet mag hebben, is het belangrijk om dit door te geven aan ons, zodat we hier rekening mee kunnen houden.

Als er in de familie allergieën zijn is het verstandiger dat je pas met een fruithap begint na zes maanden.

Vanaf zes maanden

Bijvoeding is vanaf zes maanden noodzakelijk in verband met ijzerbehoefte en de ontwikkeling (smaakontwikkeling en mondmotoriek) van het kind. Je kunt nu je kind opvolgmelk geven. Als eventueel tussendoortje kunnen we in overleg beginnen met een broodje zonder korst, een rijstwafel, koek en soepstengel met een beetje thee en/of water.

Vanaf zeven maanden

Naast een fles opvolgmelk/borstvoeding mogen de kinderen nu ook een broodkorst eten, alleen met boter en/of vegetarische worst, roomkaas of kokosolie. We geven eerst de flesvoeding en daarna het broodje. De fruithap wordt nu met stukjes zacht fruit erdoor aangeboden.

Wanneer je graag wilt dat je kind een groentehap eet, is dit mogelijk. Wij vragen jullie om deze zelf mee te nemen, zodat wij dit kunnen geven. Als het kind negen maanden wordt, stoppen wij in principe met het geven van een groentehap. En gaan wij er vanuit dat het kind 's avonds met ouders (groente) eet.

Vanaf acht maanden

In samenwerking met de ouders beginnen we met het drinken uit een tuitbeker of beker. Dit is voor het oefenen van de mondspieren die weer belangrijk zijn voor de spraak (mondmotoriek).

6.3 Dreumesen en peuters

Vanaf twaalf maanden

Na de eerste verjaardag is opvolgmelk niet meer nodig. De maaltijden leveren voldoende voedingsstoffen. Als het kind één jaar wordt, stappen wij over op halfvolle 'gewone' melk. Wanneer je dit om bepaalde redenen liever niet wilt, dienen jullie zelf vanaf dat het kind één jaar is, de voeding mee te nemen. Om het kind aan de smaak van gewone melk te laten wennen, kan het helpen vanaf ongeveer elf maanden de kunstvoeding te mengen met halfvolle melk. Bijvoorbeeld: een fles van 150cc; 5 schepjes kunstvoeding en 30cc halfvolle melk. Na een paar dagen, als ze aan de smaak gewend zijn, de verhouding gewone melk verhogen. Zodra jullie thuis een ander voedingsschema gaan hanteren, willen wij dit graag weten. Wij noteren dit en kunnen dan daar rekening mee houden.

6.4 Aan tafel

Zorg en aandacht

Om dit met een grote groep kinderen, met verschillende eetgewoontes van huis uit, goed te laten verlopen, hanteren we een aantal basisregels. Op deze manier is het voor de kinderen helder wat er verwacht wordt. We eten aan tafel, allemaal tegelijk. We proberen op te eten wat we op ons bord hebben en storen anderen zo min mogelijk bij

het eten. Aan tafel zitten is een rustmoment.

Plezier en gezelligheid

- Kinderen die dat al kunnen, mogen helpen met tafeldekken en afruimen;
- De peuters mogen zelf kiezen waar ze gaan zitten;
- De maaltijd begint en het eindigt met een liedje;
- Kinderen worden niet gedwongen om bepaalde dingen of hoeveelheden te eten of te drinken, wel gestimuleerd (smaakontwikkeling);
- Kinderen krijgen keuzemogelijkheid in wat ze eten;
- PM-ers zorgen dat ze de tijd hebben en benaderen de kinderen positief;
- Kinderen leren zelf de hoeveelheid in te schatten van wat ze op kunnen tot een maximum van drie broodjes. Zo leren ze te luisteren naar hun eigen lichaam.

Hygiëne en kwaliteit

- Kinderen en PM-ers gebruiken snoetenpoetsers vóór en ná het eten;
- Ieder eet van zijn eigen bord, drinkt uit zijn eigen beker;
- We geven kwalitatief goede voeding; bruin brood (volkoren), vers fruit en groenten van de markt, (halfvolle) melk, (magere) karnemelk, thee of water (met schijfjes citrusvruchten of munt). We beperken het gebruik van suikers en vet;
- We houden rekening met individuele diëten en principes, zolang het hanteerbaar is in een groep. Ouders kunnen altijd eventueel noodzakelijke dieetvoeding meegeven;
- De maaltijden bereiden we volgens vastgestelde richtlijnen.

6.5 Slapen

De kinderen, jonger dan een jaar, met een eigen slaapritme, slapen op dezelfde tijden als thuis. De andere kinderen slapen tegelijk van ca. 13.00 uur tot ca. 15.00 uur. Het moment van slapen is een rustpunt in het dagprogramma. Elk kind slaapt in een 'eigen bedje'. Wat het ziet vanuit het bedje is vertrouwd en geeft op den duur geen wakker houdende prikkels meer. De kinderen die niet gewend zijn overdag te slapen, doen een spelletje of lezen een boekje met een PM-er of gaan naar buiten.

De kinderen slapen in een slaapzak van ons en we gebruiken dekentjes als dat nodig is. Kinderen die kunnen staan, slapen in de lage bedjes. In de patio staan, het hele jaar door, buitenbedjes voor de baby's. Er wordt bewust gekeken naar de volgorde van het naar bed brengen, de verdeling van de bedjes en de eigenschappen van een kind, om de omstandigheden voor het tot rust komen zo gunstig mogelijk te maken. Ouders geven aan hoe vaak en hoe lang een kind slaapt. Het kan echter voorkomen dat het slaapgedrag verandert, of dat het bij ons anders is dan thuis. Samen met de ouders zoeken we daar een oplossing voor, die óók in het belang is van de groep.

Buikslapen

Alle ouders geven aan of hun kind (baby) op de buik mag slapen, ouders tekenen hiervoor tijdens de proefochtend en nemen de volle verantwoordelijkheid voor de eventuele gevolgen hiervan op zich.

Inbakeren

Ouders die willen dat hun kind (baby) wordt ingebakerd tijdens het slapen moeten hiervoor tekenen en nemen de volle verantwoordelijkheid voor de eventuele gevolgen hiervan op zich.

Buiten slapen

In principe leggen we de kinderen die in de Hippo opgevangen worden, buiten te slapen. Buiten slapen is gezond, de kinderen krijgen op deze wijze meer "buiten-tijd". Buiten slapen kan wanneer het kind niet langer dan 10 minuten nodig heeft om in slaap te vallen.

7 Hygiëne

We volgen de richtlijnen die zijn vastgesteld door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu; Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid 'Gezondheidsrisico's in een kinderdagverblijf of peuterspeelzaal (0-4 jarigen)' ten aanzien van de volgende onderdelen:.

Hoesten en niezen

Wij leren de kinderen aan: hoest of nies niet in richting van een ander, draai je hoofd weg of buig het hoofd en houd de holte van de elleboog voor de mond.

Bij het afvegen van de neus, zeggen wij dat we hun neus gaan afvegen met tissues, die wij na gebruik weggooien.

Toilet

We leren alle kinderen aan om te gaan zitten op het toilet. Ze mogen zelf doorspoelen, daarna hun handen wassen met zeep en ze afdrogen met een washandje. Het washandje kunnen ze na gebruik in de wasmand doen.

Verschoning

Na elke verschoning wordt het aankleedkussen met een hygiëne doekje schoongemaakt en de vieze luiers gaan in de daarvoor bestemde prullenbak. We gebruiken bij poepluiers eerst nog een luiersakje.

Bescherming

Tijdens zonnige dagen verwachten wij dat het kind, thuis, ingesmeerd met een waterbestendige zonnebrandcrème op het KDV komt. Het is beter dat de crème er minimaal een half uur op zit voordat we naar buiten gaan. Als we alle kinderen op het KDV insmeren, neemt dat nogal wat tijd in beslag en kunnen we niet meteen naar buiten.

Materialen

Met de keuze van de materialen in het gebouw en van het spelmateriaal is er rekening mee gehouden dat het gemakkelijk schoongemaakt kan worden. Knuffels en speeltjes gaan regelmatig in de vaatwasser of wasmachine. Beddengoed en slaapzakken wassen we volgens een rooster. Er wordt dagelijks schoongemaakt volgens een schoonmaaklijst. De reiniging van de flessen wordt apart van de gewone afwas gedaan en fopspenen worden op naam opgeborgen in persoonlijke bakjes en dagelijks uitgekookt. Bij voorkeur worden de fopspenen niet buiten de slaaperiode gebruikt.

Het speelgoed wordt regelmatig gecontroleerd op veiligheid en bevat geen gevaarlijke stoffen. Het spelmateriaal dat niet meer compleet is of stuk, wordt onmiddellijk verwijderd.

8 Feest

Samen iets vieren geeft een gevoel van erbij horen, saamhorigheid en betrokkenheid. Dit is dus ook een belangrijke ervaring binnen de sociaal-emotionele ontwikkeling. Rituelen geven een gevoel van veiligheid en ritme. Naast de rituelen in het klein, komen dus ook de grotere rituelen aan bod zoals verjaardagen, feestdagen, een broertje/zusje krijgen. De activiteiten rond de jaarfeesten worden ingepast in het dagprogramma. Wij zullen het Sinterklaasfeest en Kerstmis niet overslaan, maar we houden het rustig, omdat de decembermaand voor de meeste kinderen al een hele drukke en opwindende maand is. Wij en de oudercommissie organiseren minimaal één keer per jaar een ouderborrel.

Hoera!

Voor de meeste kinderen is jarig zijn een hele belevenis. Wie vindt het nou niet leuk om eventjes het middelpunt te mogen zijn? Er wordt voor je gezongen, je krijgt een cadeautje, een muts, een verjaardag plaat en je mag een traktatie uitdelen. Ook bij ons vinden we het leuk om de verjaardag van je kind te vieren samen met de andere kinderen en de PM-ers. Dat maakt vaak diepe indruk. Voor veel kleine kinderen is het feest en de sfeer erom heen belangrijker dan wat er getrakteerd wordt.

Wat ga je trakteren?

Een traktatie kun je zien als een tussendoortje dat een feestelijk tintje geeft aan het jarig zijn. Wanneer het kind jarig is laten we de traktatie samenvallen met het gebruikelijke eetmoment. Een eetbare traktatie is het leukst, omdat het deze traktatie mag uitdelen aan tafel. Als de traktatie er dan ook nog eens leuk uitziet is het feest compleet. Hoe iets gepresenteerd wordt is voor veel kinderen nog interessanter dan de traktatie op zich.

Gezond trakteren!

Een traktatie mag uiteraard iets lekkers zijn, maar het is goed om hier in gezonde keuzes te maken. Een gezonde traktatie is een traktatie waar niet teveel vet en suiker in zit. Kijk voor suggesties op www.gezondtrakteren.nl. Overleg voordat je het kind wilt laten trakteren met de PM-ers. Zo kunnen zij aangeven hoeveel kinderen er aanwezig zijn op de dag dat de verjaardag gevierd gaat worden. Misschien zijn er meerdere kinderen die op dezelfde dag willen trakteren of zijn er kinderen die bepaalde dingen niet mogen eten in verband met bijvoorbeeld een allergie.

Afscheid

Er nemen regelmatig kinderen afscheid, bijvoorbeeld omdat ze vier worden en naar school gaan. Dit is voor kinderen vaak een grote stap en leuk om te vieren met een traktatie. Vaak wordt dit in combinatie met de verjaardag gevierd. De laatste verjaardag is meestal ook de dag dat er afscheid wordt genomen en krijgen ze een Jottum-boek vol met zijn werkjes en observaties mee.

Foto's

Vind je het leuk om het feest na te beleven? De foto's zijn in de app terug te vinden.

9 Een ziek kind

Een goede gezondheid is voor iedereen van belang, maar voor kinderen helemaal. Kinderen hebben een goede gezondheid nodig om te groeien en om zich geestelijk en lichamelijk te ontwikkelen. Gezonde kinderen zijn levenslustig en hebben energie om te spelen.

Kinderen in een kinderdagverblijf komen op jonge leeftijd vaker in aanraking met ziekten dan kinderen die geen gebruik maken van kinderopvang. De weerstand, die andere kinderen in een aantal jaren opbouwen, wordt bij kinderen in de opvang, in korte tijd opgebouwd. Infectieziekten blijven, mede doordat groepen qua samenstelling wisselen, van tijd tot tijd terugkomen.

Wij zijn niet berekend op het opvangen van zieke kinderen. Ziekte is echter een rekbaar begrip waardoor soms discussies ontstaan of een kind met ziekteverschijnselen wel naar het kindercentrum mag of thuis moet blijven. Bij de beslissing hierover zijn twee aspecten bepalend: namelijk het welbevinden van het zieke kind zelf en de gezondheid van de andere kinderen van de groep en de PM-ers.

9.1 Welbevinden van het zieke kind

Een kind dat hoge koorts heeft, regelmatig overgeeft, diarree of pijn lijdt, zal zich niet prettig voelen in een groep. Het heeft behoefte aan rust, verzorging en extra aandacht en kan het beste in een huiselijke omgeving worden opgevangen. Daarentegen kan een kind met lichte ziekteverschijnselen zoals een snotneus of huiduitslag meestal wel meedoen in de groep. Het ongemak dat het van deze verschijnselen heeft hoeft op het kindercentrum niet erger te zijn dan thuis.

In twijfelgevallen observeren wij het kind gericht:

- Speelt en gedraagt het kind zich zoals de PM-er van hem of haar gewend is?
- Praat het kind zoals de PM-er gewend is?
- Reageert het op wat de PM-er zegt of doet?
- Voelt het warm aan?
- Huilt het vaker of langer dan anders?
- Heeft het regelmatig een natte luier?
- Gaat het naar de wc en wat is het resultaat?
- Wil het steeds liggen of slaapt het meer dan anders?
- Wil het niet eten of drinkt het niet/weinig?
- Klaagt het kind over pijn?

Niet elke gedragsverandering wordt door ziekte veroorzaakt en het is ook niet de bedoeling dat wij als PM-er een diagnose gaan stellen. Het gaat erom dat de PM-er kan beslissen of het kind op de groep kan blijven, of wij de ouders moeten waarschuwen, of dat wij misschien zelfs direct een arts moet inschakelen.

9.2 Gezondheid van de andere kinderen

Bij enkele besmettelijke ziekten - die ernstig kunnen verlopen - mag het zieke kind niet naar het kindercentrum komen, omdat dan het risico voor de andere kinderen en PM-ers om ook besmet te worden te groot is. Dit tijdelijk niet toelaten van zieke kinderen vanwege het besmettingsrisico voor anderen wordt 'wering' genoemd. Wering is alleen zinvol als besmetting van de andere kinderen nog niet heeft plaatsgevonden en niet op een andere manier te voorkomen is. Het weren van deze kinderen gebeurt in overleg met de GGD.

Wanneer moeten de ouders worden gewaarschuwd?

Als een kind zich duidelijk niet lekker voelt en wij twijfelen of het wel op de groep kan blijven, nemen wij contact op met de ouders. Soms krijgt men van de ouder informatie die het gedrag van het kind kan verklaren, bijvoorbeeld dat het kind de vorige avond laat is gaan slapen. Als wij van mening zijn dat het kind opgehaald moet worden, bespreken wij dit met de ouder waarom wij dit vinden en maken wij afspraken over het tijdstip waarop het kind gehaald wordt en wat wij tot die tijd doen. Het kan met name voor werkende ouders lastig zijn om hun kind onverwacht te moeten ophalen. Daarom is het belangrijk dat zij vooraf goed op de hoogte zijn gesteld van onze regels over de toelating van zieke kinderen (zie beleid bij ziekte).

Bij ziekte van een kind is de ouder degene die de huisarts inschakelt. Alleen als er acuut gevaar dreigt, schakelen wij direct 112 voor een ambulance in. Voorbeelden van dergelijke gevallen zijn:

- een kind dat het plotseling benauwd krijgt;
- bij verstikking;
- een kind dat bewusteloos raakt;
- een kind dat niet meer op aanspreken reageert;
- bij een slagaderlijke bloeding.

10 Beleid bij ziekte

10.1 Afspraken met ouders over het beleid bij ziekte

Bij de plaatsing van het kind (het tekenen van een overeenkomst) zijn de ouders op de hoogte van wat de afspraken zijn over het beleid bij ziekte. Wij bespreken, alleen indien dat nodig is, met ouders in welke gevallen wij contact opnemen met de GGD. Voor het doorgeven van persoonsgegevens van het kind aan de GGD is toestemming van de ouders vereist.

10.2 Het beleid bij ziekte van het kind

Een ziek kind afmelden:

- Een kind moet vóór 9.00 uur telefonisch afgemeld worden;
- Als er sprake is van een besmettelijke aandoening of ziekte, moet dit expliciet worden vermeld;
- Als een kind afgelopen 24 uur koorts heeft gehad (zie koorts);
- Als een kind paracetamol/zetpil heeft gehad.

Wanneer je twijfelt of je kind mag komen, kunt je contact opnemen en dit met de PM-er(s) bespreken.

Redenen om een ziek kind te laten ophalen:

- Als, na het observeren van het welbevinden van het kind, het niet op de groep kan blijven;
- Als het kind een temperatuur van 38,5°C of hoger (zie koorts) heeft;
- Als het kind diarree heeft;
- Als het kind heeft overgeven; Als het kind één op één aandacht nodig heeft.

Elk van deze punten bepaalt dat het kind niet kan blijven (zie bijlage 1).

Als het kind ziek is:

- nemen wij contact op met de ouders, die zorgen voor het ophalen van het zieke kind, binnen een half uur. Als ouders niet direct zelf het kind kunnen ophalen, regelen zij een vervanger;
- ouders nemen vrij of schakelen een vertrouwd persoon in om voor het kind te zorgen;
- samen willen we het beste voor het kind.

Een kind wat ziek is kan in dezelfde week geen extra dag(en) afnemen, omdat spelen bij Jottum een andere energie vraagt dan thuis.

10.3 Koorts

Bij een lichaamstemperatuur (normale temperatuur 36°C tot 37,2°C) van 38,5°C of hoger worden ouders altijd op de hoogte gebracht. Koorts is namelijk altijd een reden tot extra oplettendheid binnen 24 uur. Het kan een onschuldige oorzaak zijn, zoals het

doorkomen van tandjes, maar er kan ook iets anders aan de hand zijn.

Als je kind koorts heeft, houd je het thuis. Door koorts verlaagt de weerstand van het lichaam en daardoor is de kans op een bacteriële infectie groter. Vaak kunnen kinderen in de loop van de dag zieker worden en is de drukte van de andere kinderen ze teveel, waardoor ze alsnog opgehaald moeten worden.

Heeft je kind in de avond of nacht voor de opvang om een andere reden dan koorts, een paracetamol/zetpil gehad, dan willen wij daar graag van op de hoogte worden gebracht. Het is niet de bedoeling om het kind een paracetamol/zetpil te geven ter bestrijding van koorts als het die dag bij ons komt. Als de paracetamol/zetpil uitgewerkt is, kan de koorts omhoog schieten en een koortsstuip (zie bijlage 1) ontstaan. Wij kunnen daar geen verantwoordelijkheid voor nemen. Het kind dient 24 uur koortsvrij te zijn voor het weer bij ons kan komen spelen.

Beleid bij besmettelijke aandoeningen en ziektes

- Ouders melden besmettelijke aandoeningen en ziektes van hun kind bij de PM-ers (zie bijlage 1). Voor verkoudheid wordt een uitzondering gemaakt.
- De PM-ers overleggen zo nodig met de GGD, afdeling infectieziektebestrijding. De GGD vraagt, met toestemming van de ouders, eventueel informatie op bij de huisarts.

10.4 Chronische ziekten en aandoeningen

Als een kind een chronische aandoening of ziekte heeft/blijkt te hebben, waardoor veel extra aandacht en zorg van de PM-ers nodig is. Zullen wij in overleg met de ouders beoordelen of deze vereiste extra zorg gegeven kan worden en derhalve of het kind gebruik kan (blijven) maken van onze opvang. De PM-ers zijn niet in staat beroepsmatige risicovolle medische handelingen uit te voeren (Wet Big), omdat de benodigde deskundigheid niet gegarandeerd kan worden.

10.5 Medicijngebruik

Ouders die hun kind voor het brengen medicatie hebben gegeven, dienen dit door te geven aan de PM-ers en telefonisch bereikbaar te zijn.

Als een kind tijdens de opvang medicatie toegediend moet krijgen, zijn de ouders verplicht een "overeenkomst medicatiegebruik" in te vullen en daarvoor te tekenen. Deze kun je aanvragen bij de PM-er(s). Wij geven alleen medicamenten die al eerder thuis zijn gebruikt. Dit is erg belangrijk, omdat wij niet weten hoe het kind op het geneesmiddel kan reageren. Wij hebben dit vastgelegd in het Protocol "Medicijnverstrekking en Medisch handelen".

10.6 Vaccinaties/inentingen

Bij de plaatsing van het kind (het tekenen van een overeenkomst) moeten alle ouders aangeven of hun kind is gevaccineerd volgens het Rijksvaccinatieprogramma. Er bestaat dus een mogelijkheid dat er een ongevaccineerd kind aanwezig is.

Wij gaan er vanuit dat de ouders van niet ingeënte kinderen op de hoogte zijn van de risico's. In Nederland is deelname aan het Rijksvaccinatieprogramma niet wettelijk verplicht. Er zijn ouders die - bijvoorbeeld vanwege hun levensbeschouwing - besluiten om hun kinderen niet te laten vaccineren. Dit is vooral een risico voor het ongevaccineerde kind zelf; dit is niet beschermd als het met de veroorzakers van de betreffende ziekten in aanraking komt. De kans dat een niet gevaccineerd kind andere kinderen met een ziekte uit het Rijksvaccinatieprogramma besmet is uiterst klein. De meeste ziekten uit het Rijksvaccinatieprogramma komen in Nederland nog zelden voor, bovendien zullen de meeste andere kinderen uit de groep wel gevaccineerd zijn en dus geen risico lopen. In zeer specifieke situaties is tijdelijke wering van een kind te overwegen. De GGD adviseert kindercentra hierover 'op maat'. Dit advies is afhankelijk van de situatie en zij zijn altijd op de hoogte van de actuele informatie en hebben specifieke deskundigheid over vaccinaties en inentingen. Wij vinden het belangrijk dat wij van elk kind weten of het wel/niet gevaccineerd is.

11 Zindelijkheid

Wij vinden het belangrijk dat iedereen weet hoe wij zindelijkheidstraining in de praktijk aanpakken. Een gelijke aanpak thuis en bij ons kan het kind enkel ten goede komen, want wat we samen doen, lukt ongetwijfeld beter! Wij willen aangeven op welke manier wij in het algemeen werken; het is een leidraad. Er wordt immers steeds individueel, per kind bekeken, hoe wij onze aanpak het beste afstemmen op het kind.

Starten?

Het opstarten gebeurt wanneer het kind er aan toe is. We proberen de kinderen hun interesse voor het toilet te stimuleren door hen de kans te geven op het toilet te gaan tijdens verschoonmomenten. Voor thuis kan dat ook tijdens het eigen toiletgebruik. Vaak merken we dat de kinderen dit spontaan willen doen, omdat ze zien hoe oudere peuters op het toilet gaan. Is er op dat ogenblik nog weerstand om op het toilet te gaan, dan stoppen we er mee en proberen het enkele weken later nog eens.

- Wanneer de luier vaker achtereen droog blijkt te zijn, dan kan dit betekenen dat de blaas goed ontwikkeld is.
- Wanneer het kind aangeeft 'vies' te zijn van de luier, dan is dat een duidelijk teken.
- Wanneer we merken dat het kind regelmatig een plasje doet op het toilet, dan is het moment aangebroken om effectief te beginnen met trainen.

Het effectief trainen start natuurlijk thuis, wij kunnen enkel adviseren. Allereerst vinden wij dat er thuis moet worden begonnen! Laat het ons dan weten, zodat wij hierop in kunnen springen. Nogmaals, het moment waarop dit begint verschilt. Houdt rekening met een aantal factoren die het starten eventueel belemmeren zoals een verhuizing, ziekte, geboorte van broertje of zusje, echtscheiding, overlijden enz.

In de praktijk

Wij zorgen dan dat we het kind regelmatig op het toilet zetten. Voor thuis betekent dat; in het begin ongeveer om het half uur. Wanneer het kind het lukt om niet meer in zijn broek te doen gedurende dit half uur, kunt je overstappen om naar de drie kwartier tot een uur. Ook zijn er vaste momenten gedurende de dag: voor en na het slapen gaan, voor de tafel-momenten. Zorg dat het kind nooit langer dan 5 minuutjes op het toilet zit! Het kind mag zijn/haar plasje doorspoelen, dit wordt vaak ervaren als een beloning. Door bijvoorbeeld een knuffel, een "duim omhoog", een sticker plakken, proberen we hen te stimuleren! Wanneer het niet lukt en het kind doet het toch in zijn broek, zullen wij nooit kwaad worden. We benoemen dit eerder als "spijtig" of "een volgende keer beter".

De eerste dagen zullen er ongetwijfeld vele ongelukjes zijn. Wanneer we merken dat dit te lang duurt en dat het kind het nog niet begrijpt, stoppen we er liever even mee en proberen we in overleg enkele weken later opnieuw. Om zo te veel negatieve ervaringen te voorkomen en het leuk en interessant te houden.

- Wanneer we starten met de effectieve zindelijkheidstraining willen we een 10-tal onderbroekjes en broeken van thuis hebben liggen in het eigen mandje.
- De kinderen mogen het speelgoed niet meenemen op het toilet zelf. Wij zorgen dan dat het voor hen ergens binnen oogbereik blijft liggen (bv. op de kast),
- Vaak ontwikkelen kinderen een eigen ritme voor de tafel-momenten, het slapen,

enz. Indien dit thuis opgemerkt wordt, laat het ons dan weten. We kunnen elkaars raad goed gebruiken.

- Wanneer we in de winter en in het voorjaar in de tuin spelen, doen we de kinderen die pas starten met training, toch nog een luier om. In de zomer, wanneer de temperatuur het toelaat, laten we ze wel in hun onderbroekje en shortje in de tuin spelen.
- Doen er zich problemen voor met de zindelijkheidstraining thuis, gebruikt het kind het als machtsmiddel, wil het kind er niet meer op of af, enz., meld ons dat dan zodat we samen kunnen kijken wat de oorzaak is en hoe we dit oplossen.
- Blijf zeker niet met vragen of problemen zitten, bespreek ze met de PM-ers.

---

12 Ontwikkeling

12.1 Sociaal-/emotionele ontwikkeling

Zelfvertrouwen/eigenwaarde

Wij laten een kind ervaren dat het prima is zoals het is. Dat het niet in eerste instantie gaat om wat het kan of hoe het zich gedraagt.

Wij zijn ons ervan bewust dat:

- Kinderen hele heftige en minder heftige emoties kunnen hebben;
- Kinderen impulsief en onvoorzichtig kunnen zijn;
- Kinderen aanleg hebben om iets specifiek vlot te leren of soms meer moeite moeten doen om dingen te leren;
- Kinderen een hoop ervaring en voorbeeldgedrag meebrengen uit allerlei omstandigheden die we niet kennen;
- Kinderen zich in een bepaalde fase in hun ontwikkelingsproces bevinden en dat dat korter of langer kan duren.

Het is allemaal goed en wordt verwelkomd zoals het is. Dat stralen we uit naar de kinderen om het zelfvertrouwen zo gunstig mogelijke ontwikkel omstandigheden te geven. Er is een veilige omgeving; er zijn geen oordelen en slechts waarneming. Door wat we hebben waargenomen, kunnen we kinderen nieuwe oplossingen aanbieden, als dat wenselijk is voor zijn/haar welzijn en dat van de andere kinderen.

Grenzen

Jonge kinderen in de groepsopvang zien veel gebeuren en maken soms deel uit van gebeurtenissen, waar ze qua ontwikkeling nog niet veel mee kunnen, vooral in sociaal opzicht. We bieden ze veiligheid door de persoonlijke ontwikkeling van kinderen goed in de gaten te houden en in te schatten waar ze zitten op sociaal-emotioneel gebied.

Veiligheid geeft vertrouwen en dat is een gunstige omstandigheid voor zelfvertrouwen en eigenwaarde. Dit doen we door het aangeven van grenzen.

- Ruimtelijk: We hebben de mogelijkheid om de groep op te splitsen in kleine groepjes. Voor de baby's en dreumesen de Doezel en de patio. De actieve kinderen kunnen zich uitleven in de Zaal en de tuin. Spelletjes doen en knutselen kan ongestoord in het atelier.
- Zintuiglijk: Er zijn grenzen aan wat een baby op zintuiglijk gebied kan verwerken qua prikkels. We zorgen voor een rustige plek (de Doezel).
- Fysiek: Stoeien, ravotten, knuffelen, kliederen, herrie maken, verkleeden, gooien, en emoties als blijheid, boosheid en verdriet uiten... allemaal prima! Maar als stoeien vechten wordt, beperkt het de ruimte en veiligheid van de ander en daar ligt een grens. Deze grens kunnen we niet uitsluitend met de inrichting van de ruimte bewerkstelligen, maar geven die aan en communiceren hierover met de kinderen. Bij voorkeur voordat of zodra ze er over heen gaan.

Grenzen aangeven

Wij geven de kinderen grenzen aan die passen bij de fase van hun sociaal-emotionele ontwikkeling. We zijn ons ervan bewust dat:

- Die ontwikkeling tot vier jaar zich vooral afspeelt op het emotionele deel en misschien een heel klein beetje op het sociale deel;
- Veel kinderen van die leeftijd meer opvangen van lichaamstaal, dan van het verbale.

Hoe praten we tegen de kinderen?

In "ik-taal" en met "ik-boodschappen". "Ik-taal": correct Nederlands in de eerste persoon enkelvoud.

Geen ik-taal	Ik-taal
Zal [naam] jou een schone luier geven?	Ik ga jou een schone luier geven
Zullen we je neus schoonmaken?	Ik pak een zakdoekje voor je neus. Wil je het zelf doen? Mag ik je neus schoonmaken?
Kom we gaan naar bed!	Het is tijd om te slapen ik breng jou naar bed.

De vijf ik-boodschappen: spreken vanuit de PM-er zelf; wat zij plezierig, wenselijk, acceptabel en onacceptabel vindt. Prettige sfeer benoemen we in een 'verklarende ik-boodschap'. Het beschrijft mijn gedachten, meningen, wensen, waarden. Kinderen spelen in de poppenhoek. De PM-er zegt: "Ik vind het heel fijn dat jullie zo lief samen spelen."

Op een vraag van de kinderen geven we een 'antwoord gevende ik-boodschap'. Reactie op een ongewenst of onaanvaardbaar verzoek met : Nee, omdat... Bij een aanvaardbaar verzoek met "Ja, omdat... Voorbeeld:"Nee, we kunnen niet naar buiten omdat het regent" of "Ja, je mag een ijsje omdat het vandaag heel erg warm is."

Overgangsmomenten kondigen we aan met een 'preventieve ik-boodschap'.

Het beschrijft mijn gevoelens en/of behoefte met betrekking tot een situatie in de toekomst. Bijvoorbeeld: "Als we straks naar buiten gaan, wil ik graag dat de kinderen, die de jas en de schoenen aan hebben, in de bolderkar gaan zitten en netjes wachten tot we allemaal klaar zijn."

Prettig gedrag bevestigen we met een 'positieve ik-boodschap'. Het beschrijft mijn positieve gevoelens en/of gedachten over het prettige gedrag van de ander en de gevolgen van dat gedrag voor mij. Bijvoorbeeld: "Ik vind het heel knap dat jullie alle Lego hebben opgeruimd, nu hoef ik dat niet meer te doen en kunnen we eerder aan tafel."

Storend en/of onacceptabel gedrag in een 'confronterende ik-boodschap'. Het beschrijft het storende gedrag van een ander, wat het gevolg van dat gedrag is voor mij en hoe ik me daarbij voel. Bijvoorbeeld: "Ik kan de kinderen niet verstaan, als jij zo hard schreeuwt en dat vind ik heel vervelend."

Na een confronterende boodschap gaan we over op "actief luisteren" vanwege de heftige emoties die hierdoor (meestal) bij het kind ontstaan.

De PM-ers volgen de Gordon richtlijnen, bij het aangeven van grenzen:

- We zijn eerlijk en echt. We spreken in de ik-vorm. Onze taal en lichaamstaal komen overeen;
- We passen ons verbaal aan bij de ontwikkeling van het kind, houden het verhaal kort;
- We maken contact op ooghoogte en houden eventueel de handjes even in onze handen, om 'over te komen'. We noemen het kind bij de naam. Soms leggen we onze handen langs het gezichtje om aankijken te stimuleren. We geven en vragen hiermee onverdeelde aandacht;
- We geven met grenzen geen angst of schuldgevoelens mee aan het kind, we zijn gewoon duidelijk met 'nee' of 'stoppen'; we bieden een uitweg door het geven van mogelijkheden voor een andere activiteit met hetzelfde doel;
- Soms moeten we een kind even weghalen uit een situatie. Dit weghalen vertellen we neutraal aan het kind;
- We zijn zoveel mogelijk consequent, dat geeft rust en veiligheid. Kinderen kunnen zich volledig concentreren op hun spel. De grenzen zijn gewaarborgd, ook de grenzen die mogelijk een ander kind bij hem wil overschrijden;
- Onderhandelen doen we niet; kinderen krijgen altijd van ons wat ze nodig hebben, niet altijd wat ze willen.

Natuurlijk blijven we ons ook hierbij de vraag stellen: "Waarom doen we het zo en kan het ook anders?"

Emoties benoemen

Door emoties te benoemen, ook in het bijzijn van andere kinderen, leren we de kinderen wat bij hen hoort en wat bij het andere kind. Het kind dat bewust of onbewust getuige is van andermans emotie, kan dan goed bij zichzelf blijven. Voor de PM-ers geldt dat het beter is, dat zij hun emotie benoemen, dan met een "zwarte wolk" blijven rondlopen. Zo fungeren ze als voorbeeld dat er niets mis is met emoties.

Conflicten

Ondanks de groepsregels, waaronder 'niet slaan' en 'niet afpakken', komen conflicten natuurlijk voor. We begeleiden bij conflicten tussen jonge kinderen en kinderen van ongelijke leeftijd, totdat we er nagenoeg zeker van zijn dat ze de sociale vaardigheden ervoor bezitten om het zelf op te lossen, of zich voldoende bewust zijn van de groepsregels. Ook dan observeren we nog, maar vanaf de zijlijn. We leren de kinderen door te zeggen: "Stop, hou op. Ik vind het niet leuk."

We weten dat we niet vanzelfsprekend 'inleving in anderen' kunnen verwachten bij jonge kinderen en het heel natuurlijk is dat emotie omgezet wordt in beweging. Aan deze behoefte komen we op allerlei manieren tegemoet: springen, rennen, trommelen, met

een bal gooien etc.

Gaat het toch een keertje mis en gebeurt er iets buiten ons gezichtsveld, dan krijgen beide kinderen de gelegenheid even de gebeurtenis te verwerken, zonder waardeoordeel, maar mét duidelijkheid over wat wél mag! We leren de kinderen "samen spelen, samen delen". We geven een kind dat teleurgesteld is omdat het nog niet aan de beurt is, ruimte en gelegenheid om even teleurgesteld te zijn en gevoel van erkenning. We begeleiden de kinderen, rekening houdend met de fase in hun ontwikkeling, om het samen weer "goed" te maken. We geven er de voorkeur aan dat dit "afgesloten" wordt met afhankelijk van de leeftijd bijvoorbeeld handje/knuffel/kusje geven of sorry zeggen.

We weten dat er maar één kind tegelijk met dat ene rode autootje kan spelen. Samen spelen is 'om de beurt'. We geven hier veel aandacht aan. Het is veilig voor een kind te weten dat het óók aan de beurt komt. En leren de kinderen door te vragen: "Mag ik er mee spelen?". Door een begin te maken met gezelschapsspelletjes, leren we kinderen om te gaan met winnen en verliezen.

Positief benaderen

Het ongewenste gedrag wil je omzetten naar het gewenste gedrag. Bijvoorbeeld:

- Iemand gooit met een blok. PM-er zegt; "Je wilt graag gooien, zullen we een bal pakken."
- Iemand klimt op de tafel. PM-er zegt; "Als je wilt klimmen, dan kun je beter op de klimtoestel gaan spelen".

12.2 Lichamelijke ontwikkeling

Kinderen maken een lichamelijke ontwikkeling door en dat is een proces waarin kinderen pas iets kunnen doen, zodra ze eraan toe zijn. Hoe dit proces zich ontwikkelt en in welke tijdsduur, kan sterk per kind verschillen. Het is een proces waar wij goed zicht op hebben. Elke stap laat zich zien. We weten dat druk blokkeert en een kind geeft zelf aan wat het kan.

Een kind dat goed contact heeft met zijn lijf, weet wat het kan. Dat is een goede graadmeter voor de PM-er. Het is ook een teken van zelfvertrouwen als een kind zichzelf niet onderschat of overschat. De manier om een kind te helpen leren inschatten wat het aandurft, is geduldig zonder zorg of angst als vangnet aanwezig te zijn.

Een uitdagende omgeving stimuleert om de grenzen te verleggen. Dat werkt niet voor ieder kind hetzelfde. Een zichzelf overschattend en impulsief kind kan beter bij zichzelf blijven als er niet te veel prikkels tegelijk zijn. Een zichzelf onderschatten kind kijkt eerst graag toe, oefent graag in alle rust, kan soms licht aangespoord worden, zonder druk uit te oefenen. Bij de laatste twee gaan we er vanuit dat voor de PM-ers helder is wat het kind qua ontwikkeling kan en we reageren erop.

Grove motoriek

Baby's worden altijd op de rug neergelegd met speelgoed dat om hen heen wordt gelegd (in een eitje). Hierdoor kunnen ze ernaar gaan grijpen en zo gaan zij van rug naar buik en knieën eronder. Voor het ontwikkelen van een goede beheersing van het spierstelsel voor de grove motoriek is er een klim- en klautertoestel, een glijbaan met trap en zijn er evenwicht speelwerktuigen, loopfietsen, steppen, ballen en behendigheidsspelen, zowel binnen als buiten.

Fijne motoriek

Wij bieden de kinderen activiteiten aan waarmee ze hun fijne motoriek kunnen ontwikkelen en daarmee ook hun technische vaardigheden. Met knutselen geeft een kind zelf wel aan, waar het aan toe is. Hoe lijm je iets vast, hoe knip je. Ook aan tafel bij het brood smeren, op de wc bij de knoop losmaken, wordt geoefend. Een puzzel, zonder de rode dopjes, maken met grote en kleine stukjes. Zelfredzaamheid geeft zelfvertrouwen, over bezorgdheid en "Ik doe het wel even" belemmert.

Zintuiglijke ontwikkeling

Contact met onszelf en de wereld om ons heen. Een belangrijke plaats neemt bij ons in: het stimuleren van het gebruik en de ontwikkeling van de zintuigen. Zintuigen geven ons informatie, plezier, waarschuwingen, contact etc. Vooral baby's zijn heel erg gericht op het gebruik van zintuigen, bij het contact maken met zichzelf en de wereld. Dat wordt dan nog als een eenheid beleefd. We vinden het belangrijk dat de zintuigen zich kunnen blijven ontwikkelen naarmate het kind ouder wordt. Hoewel er cognitieve mogelijkheden bijkomen, blijven zintuigen een onmisbaar onderdeel in het ervaren en de communicatie. De zintuigen staan heel dicht bij het gevoel en vormen tegenwicht voor het mentale/cognitieve. De zintuigen gaan er, als het goed is, intensief mee samenwerken.

Wij werken regelmatig met thema's op zintuiglijk gebied: horen, zien, ruiken, proeven, voelen. In de spelactiviteiten wordt dan volop geëxperimenteerd met geluiden, beelden, smaken, geuren, texturen/aanraking. Met de zintuigen kun je ervaren, en kinderen leren in eerste instantie door ervaring. We vinden als PM-ers dus niet zo gauw iets vies, voelen hoe modder voelt bedreigt niet de gezondheid van het kind. We geven de kinderen de ruimte en middelen om te experimenteren binnen de normen van veiligheid. We vragen ouders hun kind speelkieren aan te doen, die tegen een stootje kunnen. Ouders zorgen ook voor een droog reservesetje in het mandje.

Taalontwikkeling

Het praten tegen baby's in allerlei toonaarden, gevuld met allerlei gevoelens, laat als het goed is baby's taal associëren met iets prettigs, in contact zijn. De woorden die we gebruiken hebben nog geen cognitieve betekenis voor het kind, wel een gevoelsbetekenis.

Baby's

Bij het verschonen en spelen met een baby, vertellen we over alles wat we doen. Dat voegt iets wezenlijks toe in het ervaren van liefde, veiligheid en voorspelbaarheid. De koude billen bij het verwijderen van de vieze maar warme luier is op den duur geen verrassing meer als we steeds vertellen wat we gaan doen. We zingen liedjes voor de baby's en geven, als er tijd voor is, voorkeur aan een slaapliedje boven een muziekdoosje.

Dreumesen en peuters

Voortbordurend op het praten tegen de baby's houden we dit vol gedurende dreumes- en peuter leeftijd. Woorden worden vanzelf gevuld met gevoel en betekenis. Een lied of vers wordt ondersteund met gebaren. Ook bij het vertellen van verhalen maken we gebruik van gebaren, mimiek en beeldmaterialen. Lichaamstaal is in overeenstemming met het verbale.

We leren de kinderen woorden en begrippen aan die gevuld kunnen worden met betekenis/ervaring. Aan lege moeilijke woorden hebben kinderen niets. Er wordt gebruik gemaakt van de combinatie woorden/zintuigen. Beelden, gevoelens, klanken, geuren, bewegingen vullen de woorden. Voorlees- en prentenboeken zijn een essentiële ondersteuning. Belangrijk is dat taal geassocieerd blijft met positieve aandacht.

We zorgen ervoor dat datgene wat we zeggen de aandacht trekt van het kind, omdat het de moeite waard is om naar te luisteren, qua toon en/of inhoud. Bij het stellen van grenzen, het aansturen of corrigeren zijn we extra attent op duidelijkheid, toonaard, hoeveelheid woorden en het selecterend gehoor van de kinderen naar hun aard, leeftijd/ontwikkeling en meegebrachte ervaring. We doen dit als volgt: op ooghoogte, met oogcontact, handjes in de handen van de PM-er, korte zinnen zonder ontkenningen, boeiende intonatie, ondersteunen met gebaren/mimiek. Het herstelt een stuk vertrouwen en nieuwsgierigheid naar het gesproken woord.

12.3 Creatieve ontwikkeling

We geven alle ruimte om te spelen met verf, viltstift, kosteloos materiaal, klei, plaksel, papier, materiaal uit de natuur, hout etc. Creativiteit wordt vaak gekoppeld aan knutselen, maar is veel breder. Onder creativiteit valt dus ook het spelen met:

- Muziekinstrumenten, de stem, klanken
- Verkleedkleden
- Avontuur in de natuur
- Proeven, ruiken, voedsel
- Bewegen, dans

Omdat het hier om een creatief proces gaat, is ook hier niets in te sturen of te bespoedigen. We kunnen slechts de ontwikkel omstandigheden zo gunstig mogelijk maken. Concentratie en inspiratie van het kind wordt begeleid met terughoudendheid, maar wel met oplettenheid. Wat er bij de kinderen leeft, daar spelen wij op in.

Reggio Emilia

Respect voor de talenten van het kind én de wijze waarop een kind zich ontwikkelt, zijn belangrijke uitgangspunten van de pedagogische ideeën, die zijn ontwikkeld door de Italiaanse filosoof Loris Malaguzzi. Deze aanpak is beter bekend als de pedagogiek van Reggio Emilia. De PM-ers gaan uit van het competente kind dat zelfontdekkend leert. In de praktijk is dan ook het uitgangspunt dat veel kennis en vaardigheden al in het kind zitten en er spelenderwijs uit tevoorschijn komen en voorts tot ontwikkeling komen.

13 Administratie

Wij hebben een administratiekantoor dat bereikbaar is van maandag t/m vrijdag tussen 9:00 – 17:00 uur op telefoonnummer 050-3131344 of via de mail op info@jottum.nl. Wij streven ernaar om ieder zo goed mogelijk te helpen en te informeren. Voor de duidelijkheid hebben we een aantal punten genoteerd.

13.1 Openingstijden

Wij zijn geopend van maandag t/m vrijdag van 07:45 tot 18:15 uur en vinden het belangrijk dat iedereen zich aan deze tijden houdt.

13.2 Kennismaking

Iedereen kan bellen of mailen voor een kennismakingsgesprek. De administratie maakt een afspraak op een voor de groep geschikt moment, dit is op werkdagen tussen 13:00 uur–15:00 uur. De (aanstaande) ouders kunnen een rondleiding verwachten en een beknopt mondeling verslag van hoe wij werken en waarom wij zo werken. Na afloop van het gesprek krijgen zij informatie en een inschrijfformulier mee.

13.3 Plaatsingsprocedure

Op een inschrijfformulier kan aangeven worden wat de gewenste dagen zijn en per wanneer er opvang nodig is. Plaatsing is alleen mogelijk voor minimaal twee en maximaal vier hele dagen per week. Zodra wij het inschrijfformulier hebben ontvangen, bevestigen wij de inschrijving en kijken wij in de planning wat mogelijk is. Het kan voorkomen dat er voor een gewenste dag(en) een wachtlijst is.

De wachtlijst is afhankelijk van een aantal factoren:

- Broertjes/zusjes gaan voor andere aanmeldingen;
- Uitbreiding van opvangdagen van al geplaatste kinderen;
- Het aantal dagen opvang per week;
- De gewenste week-dagen;
- De bereidheid tijdelijk andere dan de gewenste dagen te accepteren;
- Leeftijd van het kind;
- Het langst ingeschreven kind heeft voorrang op later aangemelde kinderen.

Als er een plek vrij is, nemen wij contact met op. De inschrijving is pas definitief als de naam en geboortedatum zijn doorgegeven. Dit kan d.m.v. het sturen van een geboortekaartje of een mail.

13.4 Conceptovereenkomst

Zodra de overeengekomen dagen bekend zijn, stellen we een conceptovereenkomst op. Deze overeenkomst is bindend voor beide partijen en moet, binnen twee weken na dagtekening, ondertekend retour gezonden worden. Indien de reactietermijn (van twee weken) is verstreken beschouwen wij het aanbod als vervallen.

In de concept-overeenkomst staan de gegevens die gebruikt kunnen worden bij de aanvraag naar Kinderopvangtoeslag van de Rijksoverheid. Dit kan drie maanden vóór of ná de begindatum van de overeenkomst worden aangevraagd.

13.5 Plaatsingsovereenkomst

Zodra de ouder(s) de geboortedatum en naam hebben doorgegeven aan ons, (ongeveer twee maanden voor de begindatum van de conceptovereenkomst) nemen wij contact op met de ouder(s) en maken wij de plaatsing definitief. Dit leggen we vast, met een begin- en einddatum (voor vier jaar lang) in een definitieve overeenkomst de 'plaatsingsovereenkomst'. Tevens bespreken we samen wanneer het wen-dagdeel en de eerste dag zullen zijn. Er kan begonnen worden met de opvang vanaf de leeftijd van tien weken. Alle afspraken worden bevestigd en digitaal verstuurd per mail naar de contractverantwoordelijke (ouder). Deze overeenkomst is bindend voor beide partijen en moet, binnen twee weken na dagtekening, ondertekend retour gezonden worden. Indien de reactietermijn (van twee weken) is verstreken beschouwen wij het aanbod als vervallen.

Voor de ingangsdatum ontvangen wij deze (persoons) gegevens retour:

- **Een incassomachtiging:** Hiermee geeft de ouder toestemming dat wij gemachtigd zijn om op de 1e van de maand het verschuldigde bedrag van je rekening af te schrijven. Elke maand versturen wij via de mail de facturen per kind.
- **Persoonsgegevens:** Hiermee vragen wij een aantal gegevens die voor ons van belang zijn voor een goede verwerking van de administratie. Tevens moet deze ondertekend worden. Zo weten wij dat ouder(s) op de hoogte zijn van wat er allemaal in ons pedagogisch beleidsplan beschreven staat.
- **Extra kind gegevens:** Hierop worden de persoonlijke gegevens van het kind ingevuld. Deze wordt doorgenomen op het wen-dagdeel met de vaste beroepskracht en de ouder(s).

13.6 Voorwaarden

Voor onze overeenkomsten gelden de Algemene Voorwaarden van de Brancheorganisatie Kinderopvang en onze voorwaarden zoals die zijn vastgesteld. Bij ondertekening van een overeenkomst gaat de contractverantwoordelijke (ouder) akkoord met het aanbod en is er een overeenkomst tot stand gekomen die bindend is voor beide partijen.

Vanaf dit moment geldt een opzegtermijn van één maand voor de geplande begin- en/of einddatum. Een overeenkomst bestaat uit minimaal twee en maximaal vier hele opvangdagen en is gebaseerd op één kind voor 10,5 uur per dag, inclusief luiers, Nutrilon 1 en/of 2, fruit, eten en drinken (m.u.v. diëtvoeding).

13.7 LRKP

Ons Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen-nummer is (LRKP) 149694362. Dit is een uniek registratienummer. Ouders kunnen dit nummer gebruiken bij het aanvragen van een kinderopvangtoeslag van de Rijksoverheid. Op onze website: <http://www.jottum.nl> staat een link waar ouders de individuele maandelijkse lasten kunnen uitrekenen. De ouder heeft recht op kinderopvangtoeslag tot het moment dat het

kind naar school gaat. Elke wijziging (zoals bijv. de uurprijs) moet door de ouder zelf worden doorgegeven aan de Belastingdienst.

13.8 De prijs(-wijzigingen)

Onze prijs komt voort uit de wettelijke bepaalde rekensystematiek. Elk kalenderjaar vindt er een indexering plaats. Wij zijn 52 weken van het jaar open, met uitzondering van de officiële feestdagen. Niet in iedere maand zitten evenveel opvangdagen. In de ene maand zitten er bijvoorbeeld vijf maandagen en in een andere maand vier. Dit geeft een gemiddelde van 4.33 maandagen per maand. Per saldo betaalt een ouder ieder kwartaal exact wat er is overeengekomen: $3 \times 4.33 = 13$ (gelijk aan het aantal weken per kwartaal). De kinderopvangtoeslag is gebaseerd op dit principe, een ouder ontvangt iedere maand dezelfde toeslag, als er niets wijzigt.

Voorbeeldberekening van de maandelijkse factuurbedrag is als volgt:

Stel de uurprijs bedraagt € 8,46. Opvang per dag is 10,50 uur. Wij zijn per jaar 52 weken open: De kosten per maand voor 2 dagen opvang per week, is $(8,46 \times 10,50 \times 52) / 12$ maanden. = € 371,74 x 2 = € 769.86

Een doordeweekse feestdag is als een zondag. Dit is een afspraak vastgelegd in het CAO van de kinderopvang en zijn we verplicht gesloten. Een ouder kan een kind niet brengen, maar betaalt deze dagen wel. Onze vaste lasten lopen immers door en ook de PM-ers krijgen betaald op deze dagen.

Prijswijzigingen worden van tevoren aangekondigd aan alle ouders via de mail en gaat niet eerder in dan één kalendermaand, vermeerderd met één week na de aankondiging.

13.9 Extra dag(en)

Het kan zijn dat ouders incidenteel een extra dag(en) willen afnemen. Dit kan aangevraagd worden via de Bitcare app of de mail. Er wordt dan in de planning gekeken of het mogelijk is. Dit is afhankelijk van de leeftijd van het kind, het maximaal aantal kinderen dat wettelijk opgevangen mag worden in een groep en van het aantal aanwezige PM-ers (Beroepskracht-kindratio).

Wij zijn van mening dat geborgenheid en gevoel van veiligheid voor het kind en de groep als geheel voorop staat. De ouder ontvangt van ons bericht of dit mogelijk is of niet. Voor een extra dag berekenen wij het normale uurtarief en wordt op de twee na volgende factuur vermeld. Dit wordt achteraf geïncasseerd en komt op de jaaropgave. Het afzeggen van een extra dag moet 24 uur van tevoren, indien dit niet is gebeurd, wordt deze alsnog in rekening gebracht.

Het is niet mogelijk om dagen te ruilen of te compenseren. We begrijpen dat dit als inflexibel wordt ervaren. Wij zorgen voor een stabiele samenstelling van de groep met vaste beroepskrachten. Ziektes, vakanties en extra dag(en) van kinderen geeft al onrust, waar we geen grip op hebben. Dit willen we tot een minimum beperken.

13.10 Jaaropgave

Op een jaaropgave staan alle facturen van het kind (incl. de extra afgenomen dagen) en kan worden gebruikt voor de teruggave van de Kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst. In februari sturen wij vanuit Bitcare de jaaropgave via de mail (wordt automatisch gegenereerd) aan de contractverantwoordelijke (ouder).

13.11 Wijzigen van een overeenkomst

Alle individuele gegevens, die vastgelegd zijn in een overeenkomst, kunnen alleen via de administratie worden doorgegeven. Een wijziging die na de 15e van de maand is doorgegeven, wordt de maand erna pas verwerkt. Het kan gaan om het aanvragen van: andere opvang dag(en), het uitbreiden van opvang dag(en) of het wijzigen van een begin- en/of einddatum. Dit kan op ieder moment en één maand van tevoren. Er wordt dan in de planning gekeken wat mogelijk is. Dit is afhankelijk van de leeftijd van het kind, het maximaal aantal kinderen dat wettelijk opgevangen mag worden in een groep en van het aantal aanwezige PM-ers. Vervolgens ontvangt de ouder van ons bericht of dit mogelijk is of niet. Als de aanvraag is goedgekeurd wordt er opnieuw een overeenkomst opgesteld.

Zodra er wijzigingen zijn in: adres, telefoonnummers, e-mailadres of bankgegevens gaan wij ervan uit dat je dit schriftelijk aan ons doorgeeft. Dit kun je tevens ook zelf doen in de webomgeving van Bitcare (ouderportaal).

Indien een kind op zijn/haar vierde verjaardag (nog) niet naar de basisschool gaat en de ouder wil de opvang voortzetten, dan dient de ouder nieuwe afspraken met ons te maken.

13.12 Annuleren of opzeggen van opvang

Vanaf het moment van ondertekening van een overeenkomst tot de begindatum van een overeenkomst, is het mogelijk de overeenkomst te annuleren. Hiervoor zijn annuleringskosten verschuldigd. De hoogte van de annuleringskosten bedraagt de verschuldigde betaling voor één maand van de afgesproken aantal dagen van de overeenkomst.

Het opzeggen van opvang kan alleen schriftelijk en kan op ieder moment van de maand. Er geldt een opzegtermijn van één maand. De ouder ontvangt een bevestiging per wanneer de overeengekomen dag(en) eindigen.

13.13 Vakanties/feestdagen

Wij vinden het prettig dat ouder(s) ons, via de mail, op de hoogte stelt wanneer een kind op vakantie gaat.

Op deze feestdagen zijn wij gesloten:

- 2e Paasdag
- Koningsdag
- 5 mei Bevrijdingsdag (om de 5 jaar)
- Hemelvaartsdag
- 2e Pinksterdag
- 1e en 2e kerstdag
- Nieuwjaarsdag

Tevens zijn wij op 24 en 31 december om 17.00 uur gesloten. De kinderen kunnen dan vanaf 15.30 uur gehaald worden.

13.14 Ouderportaal

Elke ouder die ouderlijk gezag heeft over het kind, ontvangt een uitnodiging via de mail, om toegang te krijgen tot het ouderportaal van Bitcare. Dit is onderdeel van ons softwarepakket. Via de Bitcare website heeft een ouder direct inzicht in de overeenkomst(en), de planning, aanvragen van extra dag(en), foto's, mentorschap, vaste beroepskracht, beleidsdocumenten, voorwaarden en facturen van een kind(en). De app 'Bitcare voor ouders' werkt zowel op Android, als op iOS apparaten. De ouder app is gratis te downloaden in de App Store en Google Play Store. Ouders gebruiken de witte app op uw Apple en/of Android smartphone of tablet.

Het is een informatief programma en er is een onderdeel binnen dit portaal waar wij géén gebruik van maken, omdat dit niet aansluit bij onze Visie en Kwaliteit. Het gaat hierbij om:

- Chatten met Pedagogisch medewerker op de groep -> Graag willen wij ouders persoonlijk spreken; bellen als er bijzonderheden zijn of tijdens de dagelijkse overdrachten. Dit doen we mede om misverstanden in de communicatie te voorkomen.

13.15 Einde van de opvang

Een plaatsingsovereenkomst heeft een einddatum en het is aan de contract verantwoordelijke (ouder) om deze datum goed in de gaten te houden. Omdat de einddatum (vier jaar later) in de meeste gevallen op de verjaardag van het kind is bepaald, kan het zijn dat de laatste opvangdag van het kind op een dag valt vóór de einddatum. Dit is dan de laatste opvangdag voor het kind. Als een ouder de einddatum wilt verplaatsen, dan gelden de regels van 1.10 'Wijzigen van een overeenkomst'.

Tevens willen wij ouders erop wijzen dat, na het verstrijken van de einddatum, het niet meer mogelijk is op in te loggen in Bitcare. Wat betekent dat alle (persoons) gegevens niet meer in te zien zijn. Wat betekent dat je dus ook niet meer bij de foto's kunt. Alle foto's die wij maken worden opgeslagen in de Bitcare app en als je deze foto's wilt bewaren, dan kun je ze vanuit de webomgeving van Bitcare downloaden.

Tip: wanneer een nieuwe foto wordt geplaatst door ons kunt je deze het beste direct downloaden. Hiermee voorkom je dat je aan het einde van de overeenkomst een groot aantal foto's achter elkaar dient te downloaden.

13.16 Mail

Alle informatie die wij versturen, versturen wij per mail aan alle ouders. Zo houden wij iedereen op de hoogte van wijzigingen, ideeën en belangrijke stand van zaken. Ook herinneren wij ouders op belangrijke data en nieuwtjes.

13.17 Oudercommissie

Wij hebben een oudercommissie (OC) die bestaat uit een aantal ouders van onze locatie. Zij behartigen de belangen van alle ouders van de kinderen op de opvang. De belangrijkste verantwoordelijkheid van de oudercommissie is om de kwaliteit van de opvang te bewaken en te bevorderen door gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen aan de directie van de opvang.

Zij zijn bereikbaar via de e-mail: oc@jottum.nl. Als ouder kun je, wanneer er in de OC-vacatures ontstaan, zelf actief deelnemen aan de OC. Elke ouder kan de oudercommissie vergaderingen bijwonen. Ons gezamenlijke doel is een zorgzaam en pedagogisch verantwoord verblijf bij ons te realiseren.

13.18 Adviesrecht ouders

Ouders hebben medezeggenschap over het pedagogisch beleidsplan, ten aanzien van:

- A. het nog te voeren pedagogisch beleid;
- B. het al gevoerde pedagogisch beleid.

Om dit inzichtelijk en werkbaar te maken staat eenmaal per jaar het bespreken van het pedagogisch beleidsplan op de agenda van de OC. Terugkijken naar wat in het afgelopen jaar behaald is en op welke manier de plannen zijn uitgevoerd en bespreken van nieuwe doelen en/of plannen en met welke middelen die bereikt kunnen worden.

13.19 Klachtenprocedure

Als de ouder een klacht heeft, kunnen ze dit eerst bespreken bij de directbetrokkene. Wij willen een klimaat scheppen voor een open relatie, zodat eventuele problemen gemakkelijk ter sprake gebracht kunnen worden. We gaan ervan uit dat we samen een oplossing vinden.

Leidt dit niet tot een bevredigende oplossing, dan kan een klacht schriftelijk ingediend worden bij de locatiemanager per e-mail: info@jottum.nl. Ouders en de OC kunnen met vragen en klachten over kinderopvang terecht bij het Klachtenloket Kinderopvang. Dit klachtenloket is verbonden aan De Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. Het is tot stand gekomen naar aanleiding van een wetswijziging om de positie van ouders in de kinderopvang te versterken en meer grip op de kwaliteit te geven.

Het Klachtenloket Kinderopvang verzorgt een website waarop informatie is opgenomen voor ouders, oudercommissies en ondernemers over de meest voorkomende onderwerpen die kunnen leiden tot klachten, zoals veiligheid, communicatie, contracten of kwaliteit. Het Klachtenloket kan telefonisch bemiddelen tussen de ouder/oudercommissie en ondernemer of een onafhankelijke, externe mediator inschakelen. Wanneer dit niet leidt tot een oplossing, kan de ouder/oudercommissie een klacht indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. Natuurlijk kan een ouder/oudercommissie ook direct een klacht indienen bij De Geschillencommissie als hij er met de kinderopvang niet uitkomt.

Voor meer informatie over het Klachtenloket Kinderopvang kun je kijken op hun website: www.klachtenloket-kinderopvang.nl. Zij zijn te bereiken via info@klachtenloket-kinderopvang.nl of op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur op telefoonnummer 0900-1877.

14. Tot slot

Het beleid zoals hierboven beschreven, wordt regelmatig getoetst op deugdelijkheid en werkzaamheid door PM-ers en directie tijdens werkoverleg en maandelijkse 6 wekelijkse vergaderingen. Eventuele wijzigingen worden ter discussie gesteld of overlegd met de oudercommissie en de uitslag of de beslissing wordt schriftelijk verteld. Zo ontstaat een beleidsplan dat blijft corresponderen met de werkwijze en werkstijl van het team met de kinderen.

Bijlage 1 Besmettelijke ziekten

Diarree

Als er sprake is van spuitbroeken binnen korte tijd, hebben wij het over diarree. Het kan erg besmettelijk zijn voor de andere kinderen en de PM-ers. Een kind met diarree wordt niet toegelaten en/of wij bellen de ouders om het kind op te halen. Uitzondering: een kind met slijmerige diarree als gevolg van het doorkomen van tandjes wordt wel toegelaten.

Griep

Een kind met griep voelt zich ziek en heeft koorts. Het heeft rust en extra aandacht en zorg nodig, die het bij ons niet kan krijgen. Het kind kan weer komen als het (24 uur) koortsvrij is en geen klachten meer heeft.

Hand-, voet- en mondziekte

Een kind met deze ziekte is besmettelijk voor de andere kinderen en PM-ers zolang de blaasjes niet zijn ingedroogd. Het kind mag komen, maar graag willen wij op de hoogte worden gebracht als je een vermoeden hebt en/of de ziekte geconstateerd is door een arts. Het geneest meestal binnen een week.

Hoofdluis

Een kind met hoofdluis kan na behandeling gewoon komen. Er moet wel direct met behandeling worden gestart. Zo wordt voorkomen dat andere kinderen ermee worden 'besmet'. Besmetting kan gemakkelijk plaatsvinden door direct haar-haar-contact en iedereen kan het krijgen. Het heeft geen zin om te kijken waar de hoofdluis vandaan komt of wie 'de overbrenger' is. Wij informeren alle ouders zodat iedereen alert kan zijn op de verschijnselen. De PM-ers controleren regelmatig op luizen en neten.

Kinkhoest

Kinkhoest is besmettelijk, maar het kind niet toelaten is niet zinvol. De besmettelijke periode is meestal al voorbij als de diagnose wordt gesteld. Als er kinkhoest is geconstateerd, wordt dit aan alle ouders bekendgemaakt. Het kan risicovol zijn voor zeer jonge baby's die nog niet ingeënt zijn (DKTP).

Koortsstuip

Bij een kind met koorts kunnen plotseling heftige schokken en stuiptrekkingen optreden aan beide armen en benen. Dit noemen we een koortsstuip. Deze trekkingen kunnen enkele tot 15 minuten duren en gaan vanzelf over. Soms houdt het kind even op met ademen. Daarna is het kind vaak suf en niet goed te wekken. Een uur na het begin van de koortsstuip is uw kind weer goed aanspreekbaar. Uw kind kan daarna nog enige tijd huilen en onrustig zijn.

Een koortsstuip kan optreden bij kinderen in de leeftijd van 6 maanden tot 5 jaar en ontstaat meestal aan het begin van een koortsperiode, als de koorts net begint op te komen. Dit kan dus gemakkelijk optreden voordat de koorts is opgemerkt. Kinderen die al hoge koorts hebben, krijgen dus meestal geen koortsstuip. Tenzij ze een paracetamol/zetpil hebben gehad en als die uitgewerkt is, kan de koorts omhoog schieten en een koortsstuip ontstaan.

Koortslip

Dit is een infectie met het herpes simplex virus. Het vocht in de blaasjes is zeer besmettelijk. Eenmaal besmet betekent altijd besmet. Besmetting vindt plaats door aanraking van de blaasjes (krabben, kussen). De besmettelijkheid is voorbij als zich een korstje heeft gevormd. De klachten duren ongeveer een week, maar kunnen, zeker wanneer de weerstand laag is, telkens weer terugkeren. Een kind mag komen, maar er moet wel gemeld worden dat het kind (nog) besmettelijk is. Een PM-er met een koortslip wordt niet geplaatst bij de baby's.

Krentenbaard

Het vocht uit de blaasjes is zeer besmettelijk en kan via de handen worden overgebracht (openkrabben). Het kind mag komen, maar wij willen wel op de hoogte worden gebracht. Ook als je een vermoeden hebt en/of de ziekte geconstateerd is door een arts. Bij meerdere gevallen nemen wij contact op met de GGD.

Middenoorontsteking

Een kind met middenoorontsteking voelt zich meestal erg ziek. Zolang het koorts en pijn heeft, heeft het extra zorg en aandacht nodig die wij niet kunnen geven. Vandaar dat een kind met middenoorontsteking niet wordt toegelaten.

Loopoor

Als complicatie van een middenoorontsteking kan een loopoor ontstaan. Het kind mag komen als het geen koorts meer heeft en zich goed voelt. Het pus is besmettelijk en moet regelmatig, met een wattenbolletje, worden schoongemaakt. Het oor moet ook gedeeltelijk worden afgeplakt, zodat de pus er niet uitloopt.

Oogontsteking

Deze aandoening is meestal het gevolg van een verkoudheid. Het pus is zeer besmettelijk voor de andere kinderen en de PM-ers. De ziekteverwekkers kunnen via de handen (wrijven) overgebracht worden. Het kind mag komen, mits het oog door de ouders actief en regelmatig wordt schoongemaakt, zodat wij dit kunnen voorzetten.

Roodvonk

Het kind mag niet komen zolang het koorts heeft en besmettelijk is voor de andere kinderen. Na eerst hoge koorts te hebben gehad, ontstaan na 24 uur kleine dieprode vlekjes beginnend in de liezen en zich verspreiden over het lichaam, behalve rond de neus en de mond. Na een paar dagen verbleekt de huiduitslag en begint de huid te vervellen, vooral aan handen en voeten. Zonder behandeling is de ziekte besmettelijk totdat de vervellingen voorbij zijn. Bij behandeling met antibiotica is ná 24 uur de besmettelijkheid voorbij en mag het kind, als het zich niet meer ziek voelt, weer komen.

RS-virusinfectie

Het virus zit in de neus en keel van iemand die ziek is. Door hoesten, niezen en praten, komt het virus op de handen of op bijvoorbeeld speelgoed terecht. Bijna alle kinderen onder 1 jaar komen met dit virus in contact. Ook volwassenen kunnen het krijgen. Meestal zijn de klachten neus-verkouden en hoesten. Soms zijn de klachten erger: benauwd, koorts of een longontsteking. Kinderen kunnen een oorontsteking van het virus krijgen. Een kind mag gewoon komen, tenzij het koorts heeft.

Spruw

Spruw is besmettelijk voor de andere kinderen. De verschijnselen zijn: geïrriteerde slijmvliezen in de mond en keelholte, waarbij vaak witte stippen te zien zijn. Het kind mag komen, tenzij het bij zuigelingen problemen met drinken oplevert. Behandeling met schimmeldodend middel is mogelijk.

Tekenbeten

Wij gaan er vanuit dat ouders hun kind(eren) controleren, ook als wij in het park, struiken of bos zijn geweest. Als een kind een teek heeft, nemen wij contact op met de ouders. De PM-ers verwijderen niet zelf een teek en willen dat ouders binnen een uur aanwezig te zijn om de teek te (laten) verwijderen (arts). Besmetting vindt plaats na 24 uur! Er is een tekenpen/pas bij Jottum.

Vijfde ziekte

Het kind mag komen als het zich niet ziek voelt, omdat de besmettelijkheid meestal al voorbij is op het moment dat de ziekteverschijnselen zich voordoen. Waarschuwing voor zwangere vrouwen: de vijfde ziekte kan gevaarlijk zijn voor het ongeboren kind in de eerste 20 weken van de zwangerschap, indien de moeder deze ziekte nog niet heeft gehad. Deze moeders wordt aanbevolen de opvang te mijden gedurende deze periode.

Waterpokken

Het virus verspreidt zich via kleine, in de lucht zwevende vochtdruppeltjes afkomstig uit de neus- en keelholte. Ook het vocht uit de blaasjes bevat virus. Vanaf een dag vóór het ontstaan van de blaasjes tot alle blaasjes zijn ingedroogd is besmetting mogelijk. Een kind mag daarom gewoon komen. Als een kind waterpokken doormaakt, is het daarna levenslang beschermd. Waarschuwing voor zwangere vrouwen: waterpokken kan gevaarlijk zijn voor pasgeborenen als hun moeder de ziekte doormaakt in de dagen rond de geboorte. De kans op aangeboren afwijkingen, is minder dan 2%, als een zwangere in de eerste helft van de zwangerschap waterpokken krijgt.

Zesde ziekte

Het virus verspreidt zich door hoesten en niezen via kleine, in lucht zwevende vochtdruppeltjes. De ziekte is besmettelijk vanaf het moment dat de koorts opkomt totdat de rode vlekjes op de romp (meestal niet op de armen, benen en gezicht) zijn verdwenen. Het kind kan komen, mits het geen koorts heeft.